

Suuri valiokunta
Eduskunta

Viite

Suuren valiokunnan selvityspyyntö E 6/2008 vp.; ote pöytäkirjasta 2/2008 vp (29 §); 15.2.2008

Asia

MUUNTOGEENISET TUOTTEET EU:SSA - TILANNESELVITYS

Ohessa toimitetaan suurelle valiokunnalle maa- ja metsätalousministeriön laatima muistio muuntogeenisiä elintarvikkeita ja rehuja koskevan asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukaisia tuotteita koskevasta tilanteesta.

Sirkka-Liisa Anttila
Maa- ja metsätalousministeri

Leena Mannonen
Kaupallinen neuvos

LIITTEET

MMM:n kirje MMM2008-00236

CC

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi

Laati	Varmensi	Hyväksyi	Allekirjoitti
-------	----------	----------	---------------

Viite

Suuren valiokunnan selvityspyyntö E 6/2008 vp.; Ote pöytäkirjasta 2/2008 vp (29 §) ; 15.2.2008

Asia

MUUNTOGEENISET TUOTTEET EU:SSA – TILANNESELVITYSMuuntogeenisiä tuotteita koskeva hyväksymisjärjestelmä EU:ssa perustuu komiteamenettelyyn

Vuodesta 2004 alkaen on muuntogeenisiin elintarvikkeisiin ja rehuihin sovellettu näitä koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1829/2003, jonka mukaisesti muuntogeenisiä organismeja sisältävien tai niistä valmistettujen tuotteiden markkinoille saattaminen edellyttää, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA) on varmistanut tuotteiden turvallisuuden ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Luvan antamisen edellytyksenä ovat myös kuluttajan valintaoikeutta palvelevat pakkausmerkinnät sekä markkinoinnin valvontaan sopivat menettelyt. Asetuksessa on otettu huomioon hakemusten mahdollisimman kokonaisvaltainen tarkastelu ns. yhden luukun periaatteella. Yhdellä hakemuksella ja tarkastelulla arvioidaan turvallisuus käytettäessä tuotetta elintarvikkeena ja rehuna. Hakemus voi kattaa myös viljelykäytön ja tuonnin prosessoitavaksi EU:ssa. Tämän osalta hakija voi valita, jättääkö se hakemuksen arvioitavaksi yhtenä kokonaisuutena asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukaisesti vai erillisen sitä koskevan hakemuksen muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/18/EY mukaisesti.

Sekä itse hyväksymisprosessi että eri toimijoiden velvollisuudet ja valtuudet on kuvattu asetuksessa (EY) N:o 1829/2003. Hakemus jätetään EU:n jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kautta EFSA:lle arvioitavaksi. Mikäli hakemus koskee myös viljelyä, vastaa jonkun jäsenvaltion geeniteknikkadirektiivin 2001/18/EY mukainen viranomainen ympäristövaikutusten arvioinnista. Suomessa tämä viranomainen on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva geeniteknikan lautakunta. Arvio liitetään osaksi EFSA:n kokonaisarviota. EFSA antaa lausuntonsa komissiolle. Yleisö voi esittää komissiolle huomautuksia lausunnosta.

Kolmen kuukauden määräajassa, sen jälkeen kun EFSA on antanut lausuntonsa, komission on laadittava päätösehdotus, jota käsitellään yleisen elintarvikeasetuksen (EY) N:o 178/2002 mukaisesti perustetussa komiteassa (pysyvä elintarvikeketju ja eläinten terveyttä käsittelevä komitea, SCFCAH). Komiteamenettely perustuu neuvoston päätöksen 1999/468/EY 5 artiklaan (säätelykomitea), jossa säädetään mm. käsittelyyn sovellettavista määräajoista. Komiteassa on edustettuna jäsenvaltioiden asianmukaiset edustajat.

Mikäli komitea antaa määräenemmistöllä tukensa komission ehdotukselle, voi komissio panna täytäntöön ehdotuksensa. Ellei komitea ilmaise kantaansa tai ei anna määräenemmistöllä lausuntoa komission ehdotuksen puolesta, tulee komission tehdä viipymättä neuvostolle ehdotuksensa lupapäätöksestä ja antaa se tiedoksi myös Euroopan parlamentille. Neuvosto voi määräenemmistöllä joko hyväksyä tai hylätä komission päätösehdotuksen. Mikäli neuvosto ei säädetystä kolmen kuukauden määräajassa määräenemmistöllä hyväksy tai hylkää komission ehdotusta, palautuu ehdotus komissiolle toimeenpantavaksi.

Muuntogeenisiä elintarvikkeita ja rehuja koskevassa lupakäsittelyssä pysyvä komitea ei ole kertaakaan puoltanut määräenemmistöllä komission ehdotusta, joten kaikki päätökset on saatettu

neuvoston käsiteltäväksi. Myöskään neuvosto ei ole puoltanut tai vastustanut määränemmistöllä komission ehdotuksia, joten päätökset ovat palautuneet komissiolle.

Eduskunta asetuksen (EY) N:o 1829/2003 edellyttämässä päätöksenteossa

Perustuslain 96 §:n 1 mom. mukaan eduskunta käsittelee ehdotukset sellaisiksi säädöksiksi, sopimuksiksi tai muiksi toimiksi, joista päätetään Euroopan unionissa ja jotka muutoin perustuslain mukaan kuuluisivat eduskunnan toimivaltaan. Perustuslain 97 §:n 1 mom. mukaan eduskunnan suuren valiokunnan tulee saada selvitys muiden asioiden valmistelusta EU:ssa.

Päätös muuntogeenisten tuotteiden markkinoille saattamisesta ei ole luonteeltaan sellainen, joka kuuluisi eduskunnan toimivaltaan perustuslain 96 §:n 1 mom. mukaan. Kyseessä on yksityisten oikeushenkilöiden EY-lainsäädännön (asetus (EY) N:o 1829/2003) perusteella tekemästä hakemuksesta, joka käsitellään sääntelykomiteamenettelyssä. Tällaisia hakemuksia on vireillä useita kymmeniä. Itse asetus (EY) N:o 1829/2003 on käsitelty eduskunnassa perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä (valtioneuvoston kirjelmä U 68/2001 vp).

Kun komiteamenettelyä koskevien äänestysääntöjen johdosta muuntogeenisiä tuotteita koskevat ehdotukset siirtyvät neuvoston käsiteltäväksi, annetaan niistä ja Suomen kannasta ehdotuksiin tieto eduskunnan suurelle valiokunnalle ko. neuvoston kokouksen valmistelun yhteydessä.

Kannan valmistelu Suomessa VNa:n 910/2004 mukaisesti

Kansallinen kanta valmistellaan muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun asetuksen (EY) N:o 1829/2003 voimaantulon kansallisista järjestelyistä annetun valtioneuvoston asetuksen VNa 910/2004 (sellaisena kuin se on muutettuna VNa 135/2008) edellyttämällä tavalla valmistauduttaessa elintarvikeketjua ja eläinten terveyttä käsittelevän pysyvän komitean kokoukseen, jossa käsitellään komission päätösehdotusta. Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti toimivalta elintarvike- ja rehuasioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä ja direktiiviin 2001/18/EY mukaisissa ympäristöterveyteen liittyvissä kysymyksissä geenitekniikan lautakunnalla. Suomessa on omaksuttu lähestymistapa, joka pohjaa kolmeen elementtiin: yhteisön toimivaltaisen elintarvikearviointeja tekemään nimetyn viranomaisen, EFSA:n, todentamaan turvallisuuteen, kuluttajan valintaoikeuteen (merkinnät) ja valvottavuuteen mukaan lukien toimijaa velvoittava markkinoinnin jälkeinen ympäristövaikutusten seuranta.

EU:n jäsenvaltioiden kantoja muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen hyväksymiseen

EU:n nykyisten 27 jäsenvaltion suhtautuminen geenitekniikkaan ja sen avulla valmistettuihin elintarvikkeisiin ja rehuihin jakautuu karkeasti kahteen lähestymistapaan. Osa jäsenvaltioista on esittänyt kantansa pohjaavaan poliittiseen päätökseen, jonka perusteella ne eivät voi hyväksyä kyseisiä tuotteita EU:n markkinoille. Esimerkkejä jäsenvaltioista, jotka päätöksenteon yhteydessä sääntelykomiteassa ovat ilmoittaneet poliittisesti perustellun kantansa, ovat Itävalta, Kreikka, Kypros, Liettua, Luxemburg, Malta, Puola, Slovenia ja Unkari. Viimeisimpien hallitusmuutosten jälkeen myös Irlanti ja Ranska ovat esittäneet pidättäytyvänsä kannattamasta muuntogeenisten tuotteiden markkinoille saattamista. Muut jäsenvaltiot Suomi mukaan lukien soveltavat voimassa olevien EY-säädösten edellyttämää kertakohtaiseen tarkasteluun pohjaavaa lähestymistapaa.

Asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukainen hakemus- ja päätöstilanne keväällä 2008

EFSA:lla on arvioitavana muuntogeenisiä elintarvikkeita ja rehuja koskevan asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukaisesti yhteensä 50 lupahakemusta. Tämän lisäksi on jätetty uusintalupahakemukset kahdestakymmenestä joko uusielintarvikeasetuksen (EY) N:o 258/97 tai direktiivin 2001/18/EY mukaisesti markkinoille saatetuista elintarvikkeista tai rehuista, joiden kymmenvuotinen lupakausi on umpeutumassa.

EFSA on antanut lopullisen lausunnon neljästätoista elintarvikkeena tai rehuna käytettävästä muuntogeenisestä tuotteesta koskien maissia, soijaa, puuvilla, sokerijuurikasta, perunaa, riisiä ja

rapsia. EFSA on todennut ne turvallisiksi ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukaisen markkinointiluvan on näistä saanut neljä maissia ja sokerijuurikas. Neuvoston käsiteltäviksi tulleista päätösehdotuksista puolestaan palautui helmikuussa komissiolle neljää maissia ja perunaa koskevat päätösehdotukset. Näistä on odotettavissa komission päätökset vuoden 2008 aikana.

Komission päätösehdotukset soijasta ja puuvillasta käsiteltiin pysyvässä komiteassa helmikuussa 2008. Kumpikaan ei saanut taakseen määräenemmistöä, joten ne siirtyvät neuvoston käsiteltäväksi vielä kevään 2008 aikana. Komissio on luonnostelemassa päätösehdotusta riisistä käsiteltäväksi pysyvässä komiteassa huhtikuussa 2008 ja myöhemmin keväällä rapsista, josta valmistui EFSA:n lausunto maaliskuussa 2008.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
